

روزهای پایانی سال گذشته لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار در دستور کار مجلس قرار گرفت؛ لایحه‌ای که پیشینه آن به بیش از یک دهه قبل بازمی‌گردد و نخستین بار با تأکید مقام معظم رهبری بر تدوین قانونی برای حمایت از زنان در برابر خشونت شکل گرفت.

■ ■ ■

حالا پس از یک دهه از طرح اولیه این لایحه و تغییراتی که در دولت‌ها و مجالس روی آن اتفاق افتاد، امید می‌رود در سال جدید بالاخره قانونی برای حمایت از زنان در برابر خشونت به تصویب برسد. پیشینه این لایحه به ۱۰ سال قبل بازمی‌گردد، سال ۱۳۸۹ و در دولت دهم، این لایحه در ۹۲ ماده تنظیم شد، اما به ثمر نرسید.

پس از آن بود که قوه قضائیه وارد عرصه شد و با ساعت‌ها کار کارشناسی لایحه «حیات، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» را تحویل دولت وقت یعنی دولت دوازدهم داد.

حالا هم مجلس یازدهم پس از حدود یک سال تعلل تغییراتی در لایحه ایجاد کرده است.

نگاه پیشگیرانه، نگاه حمایتی و از همه مهم‌تر در نظر گرفتن ضمانت‌های اجرایی از نقاط قوت لایحه پیش‌ر و است که این بار «لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار» نام گرفته و حالا به صحن مجلس آمده است تا مراحل پایانی خود را طی کند.

ساختار جامعه ایرانی و خانواده‌محور بودن آن و همچنین جایگاه خاص زنان در خانواده به عنوان مادر و همسر موجب شده است آمار خشونت علیه زنان در جامعه ایرانی نسبت به سایر جوامع بسیار کمتر باشد، اما این مسئله نافی این قیاس که ما هم برای مقابله با خشونت علیه زنان به عنوان یکی از کارکن خانواده نیازمند قانونی جامع و مستقل هستیم.

مطالبه برای قانونی در زمینه تأمین امنیت زنان سال‌ها پیش از سوی رهبر معظم انقلاب مطرح شد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سوومین نشست اندیشه‌های راهبردی یا موضوع زن در خصوص خلأهای قانونی و حقوقی موجود در زمینه تأمین امنیت زنان در خانواده تأکید داشتند و این نقطه آغازی برای طراحی لایحه‌ای با محوریت تأمین امنیت زنان در دولت بود، اما کمتر لایحه‌ای همچون لایحه «حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت» در بین دولت‌ها و مجالس مختلف دست به‌دست شده است.

این بار هم در آخرین روزهای سال گذشته آخرین نسخه از لایحه‌ای برای حمایت از زنان در برابر خشونت تحت عنوان «لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار» منتشر شد و در روزهای پایانی سال گذشته در کنار بررسی لایحه بودجه، این لایحه هم به صحن آمد و مورد واکاوی قرار گرفت، اما انگار تا تصویب نهایی این لایحه همچنان فاصله داریم.

■ **روند تصویب لایحه ارتقای امنیت**

پس از مطالبه و طرح موضوع لزوم قوانین حمایتی از زنان از سوی رهبری بود که در اسفندماه سال ۹۰ نشستنی با حضور تنی چند از استنادان، وکلا و صاحب نظران این حوزه در معاونت امور زنان و خانواده دولت دهم برگزار و پیش‌نویس لایحه در

قالب پنج فصل و ۹۲ ماده تدوین شد.

این لایحه پس از شش بار ویرایش در آذر سال ۹۱ به پنج فصل و ۱۱ماده تغییر پیدا کرد، اما عمر دولت دهم برای به ثمر رساندن آن قد نداد.

دولت یازدهم با حضور شهیندخت مولاوردی در جایگاه معاونت زنان و خانواده هم پیگیر لایحه تأمین امنیت زنان شد و این پیگیری با تغییرات گسترده‌ای در این لایحه همراه بود.

این تغییرات تا جایی ادامه یافت که لایحه مذکور پس از سه سال بازنویسی در دولت یازدهم به پنج فصل و ۷۷ماده تغییر یافت.

تغییرات گسترده این لایحه در معاونت زنان و خانواده دولت یازدهم و جرم‌انگاری در سطح وسیع موجب شد صدای بسیاری از کارشناسان حقوقی و حتی برخی فعالان حوزه زنان و خانواده هم دربیاید و این لایحه را به لایحه‌ای پراشکال تبدیل کند. این بار قوه قضائیه به ماجرا ورود کرد و لایحه «تأمین امنیت زنان در برابر خشونت» به لایحه «حیات، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» تبدیل شد.

با وجود این، اما لایحه مذکور چیزی نزدیک یک سال در دولت دوازدهم معطل ماند و مجلس دهم به رغم استقبال از تصویب این لایحه، عمرش قد نداد تا نهایلی کردن نخستین قانون حمایت از زنان را در کارنامه کاری خود داشته باشد.

ویرایش نهایی این لایحه حالا پس از حدود یک سال معطل ماندن در دولت، ۲۴دی‌ماه گذشته به مجلس ارسال شد.

پس از ارجاع این لایحه به مجلس، به کمیسیون اجتماعی ارجاع و در کمیته‌ای با مشارکت مرکز پژوهش‌های مجلس، دستگاه‌های اجرایی و کارشناسان حقیقی بررسی و در نهایت این لایحه در کمیسیون اجتماعی مجلس تصویب و در بهمن ماه به صحن ارسال شد.

لایحه ارتقای امنیت زنان در چند قدمی قانون شدن

پس از ۱۱سال از طرح اولیه لایحه‌ای برای حمایت از زنان در برابر خشونت به نظر می‌رسد این بار این لایحه به ایستگاه آخر رسیده باشد

آنچه هم‌اکنون به عنوان «لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار» به صحن مجلس فرستاده شده با تعییراتی در کمیسیون اجتماعی مجلس همراه بوده است؛ تغییرات مثبتی که توانسته است کلیت لایحه مذکور را بهبود ببخشد، اما ببینیم این تغییرات مثبت چه چیزهایی است.

■ **جایگزینی واژه سوءرفتار مجرمانه با واژه خشونت در عنوان لایحه و همچنین در مفاد لایحه**

با عنایت به اینکه در نظام حقوقی واژه خشونت دارای تعریف مشخص و مورد وفاقی نیست و از سوی دیگر این واژه به جهت بار معنایی و جرم‌های و وار داتی، مفهوم و گستره معنایی وسیعی را شامل می‌شود، از این رو محور قرار گرفتن این واژه در لایحه‌ای که ابعاد حقوقی، فرهنگی – اجتماعی قابل توجهی دارد، موجبات ایهام و اجسالم را در اجرای تکالیف قانونی و محاکم قضایی به وجود می‌آورد.

به این دلیل در مصوبه کمیسیون ضمن برهیز از به کار بردن واژه خشونت از واژه سوء رفتار که با مبانی و اصول فرهنگی و عرف حاکم جامعه هماهنگ‌تر

ارزیابی‌های کلی‌سی از لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوء رفتار مثبت به نظر می‌رسد، حالا باید دید در سال جدید نما یندگان مجلس بالاخره چه زمانی این لایحه را نهایلی می‌کنند تا حمایت از زنان در برابر خشونت پشتوانه قانونی قوی تری داشته باشد

■ **ایجاد نظام نظارت و پایش**

ارزیابی عملکرد و پایش اقدامات و تکالیف یکی از اساسی‌ترین مواردی است که در هر قانونی باید در نظر گرفته شود و صرف پیش‌بینی تکالیف بدون تعیین سازو کار نظارتی نمی‌تواند اهداف مورد نظر را محقق کند.

بر این اساس وزارت کشور مسئول پایش و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های مسئول و اتخاذ تدابیر جهت رفع ناهماهنگی بین دستگاه‌هاست.

همچنین سازو کار گزارش‌دهی دستگاه‌ها و ضمانت اجرایی تخلف از انجام تکالیف هم پیش‌بینی شده است.

■ **پیش‌بینی قواعد حقوقی حمایتی از مددکاران سازمان بهزیستی در راستای انجام تکالیف قانونی**

این مصوبه موجب می‌شود تدابیر و اقدامات لازم در صورت امکان با مشارکت خانواده زن، جهت رفع خطر کاهش آسیب و پیشگیری از وقوع یا تکرار جرم انجام شود و در موارد ضروری او را از محیط خطر دور و به مراکز مربوط منتقل کنند و گزارش ادله ضرورت مداخله و اقدام‌های خود را حداکثر طی ۱۲ ساعت به اطلاع دادستان برساند.

■ **سطح‌بندی محتوایی لایحه**

یکی از نقاط قوت لایحه کنونی، تمرکز در سه سطح تدابیر حمایتی، تدابیر پیشگیرانه و تدابیر حقوقی و قضایی است.

در بخش تدابیر امنیتی، اقدامات حاکمیتی متعددی جهت حمایت از زنان آسیب‌دیده پیش‌بینی شده است. از جمله موارد این مسئله اسکان و سرپرستی زنان و دختران بی‌سرپرست و بدسرپرست، شناسایی زنان و دختران آسیب‌دیده یا تا معرض آسیب، مداخله فوری، مددکاری قضایی، حمایت‌های قضایی و کیفری، حمایت‌های اقتصادی، ارتقای آگاهی و رفتار تیزروی انسانی، درمان و روان‌درمانگری، توانمندسازی و مددکاری سازو کارهای عدالت ترمیمی و اقدامات و مداخلات کیفری و قضایی اولویت داده شود.

الزام متهم به مراجعه به متخصص جهت مشاوره و ارائه گواهی آن، ایجاد سامانه یک‌پارچه پنجره ارائه خدمت، فراهم کردن امکان بخشش یا استفاده از مجازات تکمیلی در برخی از جرائم بخشی از این سازو کارها را تشکیل می‌دهد.

■ **کاهش مواد جمعه‌انگاری لایحه و تقویت مداخلات اجتماعی**

مداخله کیفری و جرم‌انگاری باید به عنوان آخرین راهکار در مواجهه با رفتارهای ناهنجار مورد توجه باشد، چون این قبیل راهکارها به ویژه در حوزه زنان و خانواده ممکن است آثار معکوسی در خصوص بنیان خانواده داشته باشد، بنابراین در پاره‌ای از موارد که ایهامات جدی در جرم‌انگاری وجود داشته، مداخله اجتماعی و نگاه پیشگیرانه اولویت داده شده است.

■ **ایجاد حلقه اتصال بین دستگاه‌های اصلی در موضوع حمایت از زنان در برابر آسیب**
در این مصوبه پیش‌بینی شده است دستگاه‌های متولی حمایتگری در حوزه آسیب به زنان با محوریت وزارت کشور نسبت به ثبت اطلاعات و امکان رهگیری خدمات ارائه‌شده در سامانه هوشمند خدمات اقدام کنند که این مسئله ثبت اطلاعات و ترجمه آنها امکان سیاستگذاری و نظارت مؤثرتر را فراهم می‌کند.

مراقبت‌های بارداری و شیردهی در یک کتاب

نتیجه ارزشمند آن یک خانواده سالم است که هیچ چیز نمی‌تواند جایگزین آن شود.

در سایه یک مادر سالم و باتناط و تندرست، یک کودک سالم و توانمند رشد می‌یابد و این مقصود و منظور اصلی توصیه‌های طب سنتی در دوران شیردهی است. در این کتاب نکات و توصیه‌هایی ارزشمندی ارائه شده است تا مادران عزیز بتوانند این مقطع از زندگی را با رعایت ساده‌ترین مسائل و در ارتباط دوستانه با طبیعت هوشمند، به سلامت و تندرستی پشت سر بگذرانند.

در بخشی از کتاب طب ایرانی، بارداری و شیردهی می‌خوانیم:

اگر شیرخوار گریه می‌کند و با خوردن شیر آرام می‌شود، یعنی علت گریه او گرسنگی است، اما اگر با شیر خوردن آرام نشود یا اصلا شیر نگیرد، احتمالاً در بدن او دردی وجود دارد یا وحشتی به او رسیده است.

ممکن است این وحشت علت جسمی یا علت روحی داشته باشد. در این موارد نباید به زور به او شیر داد و باید به جست‌وجوی علت پرداخت، زیرا بسیار اتفاق می‌افتد که پیدانکردن علت و طولانی شدن اذیت آن با زیاد گریستن، کار او را به غشی یا صرع یا بیماری فتن یا بیرون‌زدگی نافی می‌کشد، پس باید به سرعت علت گریه طفل را پیدا کرد و آن را بر طرف ساخت.

در مده در کود کان شیرخوار شایع است و چون علامت ظاهری ندارد، ممکن است نادیده گرفته شود. خصوصاً در هنگامی که پری و سنگینی معده اتفاق افتاده است، یعنی مواقعی که به طور اتفاقی به کودک بیش از حد شیر خوراندند، گریه و بی‌قراری طفل شایع است. در این مواقع اگر به کودک مجدداً شیر بدهیم، مشکل او بیشتر می‌شود و راه چاره فقط خواباندن طفل است. همچنین در برخی موارد درد گبرون‌زدگی گریه‌های طولانی کودک می‌شود که همیشه باید مدنظر باشد و اگر هیچ علت ظاهری دیگری پیدا نشد، باید به گوش درد فکر کرد.

تخصیص ۱۵ هزار میلیارد ریال اعتبار

برای رفع مشکلات بانوان

دولت سسیزدهم برای رفع مشکلات پیش روی بانوان ۱۵ هزار میلیارد ریال اعتبار تخصیص داده است. انسیه خزعلی، معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده در این باره گفت: این اعتبارات سال گذشته بانوان جدای از اعتبارات مشترک ویژه خانواده بوده است که از محل اعتبارات در زمینه‌های مختلف از جمله اشتغال، سلامت، زیرساخت‌های ورزشی، فرهنگی و آموزش مختص بانوان هزینه می‌شود.

وی از افزایش بودجه ۵۰درصدی زنان و خانواده در سال آینده خبر داد و افزود: همچنین قرار است یک در صد از بودجه همه دستگاه‌ها به زنان و خانواده اختصاص یابد.

خزعلی با اشاره به اینکه طرح‌های مختلفی برای آموزش‌های مهارتی بانوان در راستای اشتغال، سلامت جسمی و روانی و ارتقای سطح علمی بانوان تدوین از سوی این معاونت تدوین شده است، گفت: در نظر داریم برخی از این طرح‌ها را در جزیره کیش به صورت آزمایشی (پایلوت) اجرا کنیم و پس از کسب نتایج مثبت به کل کشور تعمیم داده شود.

■ ■ ■

ارائه مشاوره رایگان در تهران

زینب قدیری، دبیر کار گروه آسیب‌های اجتماعی معاونت بانوان نهاد ریاست جمهوری با اشاره به اجرای طرح «مشاوران فعال طرح رویش مترو» گفت: ۲۰۰ مشاور در سطح تهران آماده مکنرسانی به مددجویان به صورت رایگان هستند، آمادگی داریم در سایر استان‌ها هم طرح را اجرایی کنیم.

به گفته وی، تحکیم خانواده از طریق پیشگیری یا ساماندهی مشکلات مهم‌ترین هدف این طرح است چراکه دغدغه مهم مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران و کارشناسان مسائل اجتماعی تحکیم خانواده است.

قدیری افزود: برای رسیدن به جامعه اسلامی، باید استان‌ها، شهرها و محله‌ها به صورت اسلامی درآیند تا آسیب‌های اجتماعی در آن کاهش یابد. همچنین محلات محروم مورد حمایت و رسیدگی قرار گیرد تا شاهد بالاترین امید در میان مردم باشیم، بنابراین کار از محلات آغاز شده است و محوریت مشاوران خانواده به صورت جهادی برای رفع مشکلات پایش گذاشته‌اند.

■ ■ ■

توانمندسازی زنان از سوی کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی

زهرالرشادی، سفیر و معاون نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد گفت: کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی باید در سایه حمایت اسلام نسبت به شناسایی دلایل ریشه‌ای و تعصبات ضدمسلمان‌ها و ارائه راهکار نسبت به توانمندسازی زنان اقدام کنند.

معاون نمایندگی ایران در سازمان ملل اظهار داشت: اسلام و قرآن کریم ارزش بالایی را برای مهم زنان در جامعه و حمایت از حقوق و فرصت‌های خود قرار داده‌اند. زنان مسلمان از لحاظ تاریخی در زمینه‌های مختلف سهم عمده‌ای در تمدن اسلامی داشته‌اند، اما متأسفانه شاهد نسبت‌های تحریف‌شده از این دین در خصوص زنان هستیم که محدود آموزش‌های اسلامی بوده و نسبت به زنان مسلمان تبعیض اعمال داشته‌اند. به عنوان مثال، ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های اخیریی که هیئت حاکمه سرپرستی افغانستان، برای زنان و دختران افغانستان نسبت به دسترسی آنها به آموزش ایجاد کرده‌اند و آنها را از دسترسی به آموزش بازمی‌دارد، نقض حقوق زنان تلقی می‌شود و در تضاد با آموزه‌های بنیادین اسلام است که ارزش بالایی برای آموزش زنان و مردان قائل است.

■ ■ ■

نقش تأثیر گذار فرهنگ

در نرخ باروری بر اساس بررسی‌ها

حجت‌الاسلام رسول ساکی، دبیر ستاد راهبردی جمعیت حوزه‌های علمیه و دبیر جبهه مردمی جمعیت در گفت‌وگو با مهر اظهار داشت: بعد از اینکه در کشور دچار مشکل و آسیب‌های ناشی از جمعیت شدیم، تجربه کشورهای مختلف توسط پژوهشگران مورد بررسی قرار گرفت، همچنین شرایط اجتماعی و وضعیت انسانی‌های مختلف ارزیابی و رصد شد.

وی افزود: بر اساس بررسی‌های صورت گرفته مشخص شد مسائل اقتصادی مانع بزرگی در برابر فرزندآوری محسوب می‌شود ولی ناگفته نماند که مسائل فرهنگی هم در این راستا تأثیر گذار است.

دبیر ستاد راهبردی جمعیت حوزه‌های علمیه ادامه داد: در استان‌های دارای رفاه در کشور نرخ باروری کمتر و فرزندآوری نیز کاهش یافته ولی در استان‌هایی با رفاه کمتر نرخ باروری بیشتر است.

حجت‌الاسلام ساکی بیان داشت: همچنین در پایتخت بررسی‌ها نشان می‌دهد خانواده‌ها در شمال شهر فرزندآوری کمتری نسبت به جنوب شهر دارند.

■ ■ ■

لزوم مردمی‌سازی

موضوع عفاف و حجاب

طهورا نسوروزی، مدیرعامل بنیاد عفاف و حجاب از فعالیت نمایندگان‌های بنیاد عفاف و حجاب در تمام استان‌ها، شهرستان‌ها و بسیاری از نهادهای اجرایی و همچنین در حوزه‌های مردمی خبر داد و گفت: نگاه مردمی و پرب رنگ کردن حضور نهادهای مدنی در حوزه فرهنگ حلقه مفقوده‌ای در طول این سال‌ها

برای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب بود و یکی از اهداف مهم جنگ‌شناختی دشمن در حوزه زنان و جوانان همین مسئله است. اگر بخواهیم با ظرفیت‌سنجی در حوزه نهادهای مدنی شناخت پیدا کنیم و در کنار آن یک شبکه‌سازی قوی با برنامه‌ریزی جامع داشته باشیم، باید از راه مردمی کردن این موضوع به آن دست یابیم.

نسوروزی اضافه کرد: امروز فعالیت‌های جزیره‌ای بسیاری در حوزه مردمی‌سازی داریم و فعالیت‌های متعدد و متنوع انجام می‌شود که نیاز به یک راهبری کلان دارد تا همه نهادهایم تلاش کنند بتوانیم در حوزه فرهنگ عفاف و حجاب یک گام صحیحی برداریم.